

1.Unite - Temel Hukuk Bilgisi: Temel Kavramlar ve Bilişim Hukukunun Hukuk Sistemindeki Yeri

1. Hukukun Temel İşlevi ve Anlamı

Hukuk, toplum düzenini sağlayan kurallar bütünüdür. İnsan ilişkilerini düzenler, barışı ve adaleti korur.

Toplumsal düzeni sağlayan diğer kurumlar:

- Ahlak:** İyi-kötü ayrimına dayanır, vicdani yaptırımı vardır.
- Din:** Uhrevi yaptırımlar içerir, kamu gücüyle uygulanmaz.
- Örf ve Adet:** Toplumun yazısız kurallarıdır.
- Hukuk:** Devlet gücüyle yaptırım uygular.

Sonuç olarak, hukukun temel işlevi barışı, güveni ve toplumsal düzeni sağlamaktır.

2. Adalet, Hakkaniyet ve Evrensel Değerler

Modern hukuk yalnızca biçimsel değil, içerik olarak da adil olmalıdır.

Temel amaç: **Adalet, hakkaniyet ve insan haklarına saygı.**

Adalet türleri:

- Denkleştirici adalet:** Kişiler arası eşitliği sağlar (örneğin tazminat).
- Paylaşıcı adalet:** Hakların adil dağılımı (örneğin vergi oranları).
- Sosyal adalet:** Zayıf grupların korunması (örneğin asgari ücret, kiracı hakları).
- Usul adaleti:** Yargı süreçlerinin adil yürütülmesi.

3. Hukuk Sistemi ve Kurallar Hiyerarşisi

Hukuk kuralları bir hiyerarşi içindedir:

- Anayasa
- Kanunlar
- Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri
- Yönetmelikler
- Diğer düzenleyici işlemler

Anayasa'nın üstünlüğü ilkesi:

"Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz." (m.11)

Hukuk sisteminin kendi içinde tutarlılığı, kuralların birbirine uygun olmasını ve adaletin sağlanmasını güvence altına alır.

4. Hukukun Dalları

Maddi Hukuk

Hakları ve ilişkileri belirleyen hukuk dalıdır.

Örnek: Borçlar hukuku, iş hukuku, bilişim hukuku.

Şekli Hukuk

Hakların nasıl ileri sürüleceğini belirler.

Ornek: Medeni usul hukuku, icra-iflas hukuku.

5. Kamu ve Özel Hukuk Ayrımı

- Kamu hukuku:** Devlet ve birey ilişkilerini düzenler.
(Anayasa, ceza, idare, vergi hukuku)
- Özel hukuk:** Bireylerin kendi aralarındaki ilişkilerini düzenler.
(Medeni, ticaret, borçlar hukuku)

Bazı alanlar her iki niteliği de taşır; bu alanlara **karma hukuk** denir.
Örneğin iş hukuku ve bilişim hukuku karma niteliktedir.

6. Bilişim Hukukunun Kapsamı

Bilişim hukuku, bilişim sistemleri, internet ve dijital ortamların hukuki düzenlemelerini kapsar.
Neredeyse tüm hukuk alanlarıyla kesişen, heterojen bir yapıya sahiptir.

- Hem **maddi** hem **şekli** hukuk yönü vardır.
- Hem **kamu** hem **özel hukuk** niteliği taşır.
- Komşu alanlar: Ceza bilişim hukuku, vergi bilişim hukuku, dijital sözleşmeler vb.

Sonuç

Hukuk, toplumsal yaşamın düzenleyicisi ve adaletin teminatıdır.
Bilişim hukuku ise bu düzenin dijital dünyadaki yansımasıdır.
Tek bir dala ait olmayıp, karma ve geniş kapsamlı bir hukuk alanıdır.

2. Ünite - İnternete Dair Temel Hukuki Rejim ve Temel Aktörlerin Hukuki Durumu

1. Giriş

Bilişim hukuku ile internet bir bütündür. İnternet, sürekli gelişen bir yapı olup haberleşme, e-posta, arama motorları, bulut bilişim, dijital varlıklar ve nesnelerin interneti gibi alanları kapsar.
Bu yapının çok sayıda teknik ve hukuki aktörü vardır: erişim sağlayıcıları, yer sağlayıcıları, içerik sağlayıcıları, sosyal ağ sağlayıcıları, arama motorları ve platform işleticileri.
Bu aktörlerin görev ve sorumlulukları özellikle **5651 Sayılı Internet Kanunu** ile belirlenmiştir.

2. Temel Yasal Düzenlemeler

5651 Sayılı Internet Kanunu

2007 yılında yürürlüğe girmiştir.
Amaç ve kapsamı: içerik, yer, erişim ve toplu kullanım sağlayıcılarının yükümlülüklerini ve internet ortamında işlenen belirli suçlarla mücadele esaslarını düzenlemektir.

Tanımlar:

- İnternet ortamı:** Kamuya açık, internet üzerinde oluşturulan alanlardır.
- İnternet yayını:** Belirsiz sayıda kişilerin erişimine açık içeriklerdir.

Bu kanun, ceza hukuku ağırlıklıdır ancak kişilik hakları, unutulma hakkı ve özel hukuk yönleri de vardır.

Düzenleme 1: Diğer İlgili Kanunlar

- Evrensel Hizmet Kanunu:** Elektronik haberleşme hizmetlerinin herkes için erişilebilirliğini düzenler.
- 5809 Sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu:** Bilgi güvenliği, haberleşme gizliliği ve erişim yükümlülüğü gibi ilkeleri

İçerir.

- **6563 Sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun:** Elektronik ticaret, hizmet sağlayıcılar, aracı hizmet sağlayıcılar ve ticari iletişimini düzenler.
- **6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK):** Kişisel verilerin işlenmesi, gizliliği ve veri sorumlularının yükümlülüklerini belirler.
- Ayrıca **Türk Ceza Kanunu, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu** ve **Türk Ticaret Kanunu** gibi kanunlarda da bilişimle ilgili hükümler bulunmaktadır.

3. Bilişim Hukukundaki Temel Aktörler

Erişim Sağlayıcıları

Tanım: Kullanıcılara internet erişimi sunan kişi veya kuruluşlardır (örneğin TTNet, Superonline).

Yükümlülükleri:

- Hukuka aykırı içeriklerin erişimini engellemek,
- Trafik bilgilerini 6 ay–2 yıl arası saklamak,
- Faaliyeti bırakmadan 3 ay önce bildirimde bulunmak.

Sorumluluk:

Erişim sağlayıcı, erişilen içeriğin hukuka uygunluğunu denetlemekle yükümlü değildir.

Yani, kullanıcıların yaptıklarından doğrudan sorumlu tutulmaz.

Ancak, haberdar edilmesine rağmen önlem almazsa, genel hukuk kuralları çerçevesinde sorumlu olabilir.

Yer Sağlayıcıları (Host Provider)

Tanım: Hizmet ve içerikleri barındıran sistemleri işleten kişi veya kuruluşlardır.

Örnek: YouTube, Trendyol, sahibinden.com.

Yükümlülükleri:

- Hukuka aykırı içerik bildirildiğinde yayından kaldırılmak,
- Trafik bilgilerini saklamak ve gizliliğini sağlamak,
- Tanıtıcı bilgilerini internet sitesinde yayımlamak.

Sorumluluk:

Yer sağlayıcılar, barındırdıkları içeriği denetlemekle yükümlü değildir.

Ancak ihlali fark edip kaldırırmazlarsa sorumluluk doğabilir.

Bu durumda “**uyar-kaldır yöntemi**” uygulanır.

Yani önce içerik sağlayıcı, ardından yer sağlayıcı uyarılır; gereği yapılmazsa hukuki sorumluluk doğar.

Bulut bilişim sistemleri de genel olarak yer sağlayıcı kapsamında değerlendirilir.

İçerik Sağlayıcıları (Content Provider)

Tanım: İnternet üzerinden bilgi veya veri üreten, değiştiren ve yayayıyan kişi veya kuruluşlardır.

Örnek: Web sitesi sahipleri, sosyal medya kullanıcıları, blog yazarları.

Sorumluluk:

İçerik sağlayıcı, yayımladığı tüm içerikten sorumludur.

Ancak başkalarına ait içeriğe yalnızca bağlantı (link) veriyorsa, o içeriği benimsediği açıkça anlaşılmadıkça sorumlu değildir.

Yani, link verme başlı başına hukuka aykırılık oluşturmaz.

Sosyal Ağ Sağlayıcıları

Tanım: Kullanıcıların sosyal etkileşim amacıyla içerik oluşturmaya ve paylaşmasına imkân sağlayan kişi veya kuruluşlardır (örneğin Facebook, X, Instagram).

Yükümlülükleri:

- Türkiye'de temsilci bulundurmak,
- Bildirilen hukuka aykırı içerikleri 24 saat içinde kaldırmak veya erişimi engellemek,
- Kullanıcı haklarına dair düzenlemelere uymak.

Bu yükümlülüklerde uyulmaması durumunda sosyal ağ sağlayıcı, doğrudan **tazminat sorumluluğuna** tabi olur.

Elektronik Ticaret Aktörleri

Hizmet sağlayıcı: Kendi sitesinde ürün veya hizmet satan kişi veya kuruluş.

Aracı hizmet sağlayıcı: Başkalarının ürünlerini satmasına aracılık eden platform (örneğin Trendyol, Hepsiburada).

Sorumluluk:

Aracı hizmet sağlayıcılar, sunulan içeriğin hukuka aykırılığından sorumlu değildir.

Ancak ihlali öğrendiklerinde içeriği kaldırmak ve durumu yetkili makamlara bildirmek zorundadırlar.

Arama Motorları

Arama motorları (örneğin Google) içerikleri doğrudan üretmez; sadece indeksleyip sıralar.

Bu nedenle doğrudan içerik sağlayıcı olarak değerlendirilmezler.

Ancak reklam uygulamaları veya unutulma hakkı gibi durumlarda özel hukuki sorumluluklar doğabilir.

Sonuç

Internetin çok katmanlı yapısı farklı hukuk alanlarını keser.

Bu alandaki temel aktörlerin her birinin sorumluluğu farklı düzeydedir:

- **Erişim sağlayıcı:** Sorumlu değildir, yalnızca teknik bağlantı kurar.
- **Yer sağlayıcı:** İhlali öğrendikten sonra kaldırırsa sorumludur.
- **İçerik sağlayıcı:** Ürettiği içerenin doğrudan sorumludur.
- **Sosyal ağ sağlayıcı:** Hızlı müdahale yükümlülüğü taşıır.
- **Aracı hizmet sağlayıcı:** İhlali fark ettiğinde kaldırıma yükümlüdür.

Bu yapılar bilişim hukukunun temel taşlarını oluşturur ve internet düzeninin hukuki çerçevesini belirler.

3. Ünite - Alan Adları Sisteminin Temel Çerçeve ve Hukuki Önemi

---

1. Giriş

İnternetteki her unsurun (web sitesi, sunucu, kullanıcı, cihaz vb.) kendine özgü bir adresi vardır. Bu adresler **IP adresleri** olarak adlandırılır.

IP adresleri sayısal ve karmaşık olduğundan, insanların kolay hatırlayabileceği **alan adları (domain names)** sistemi geliştirilmiştir.

Alan adları artık yalnızca teknik adres değil, markalaşma ve tanıtım açısından da büyük öneme sahiptir.

---

2. Alan Adı Sisteminin Teknik Yapısı

Her internet unsuru 32 bitlik (IPv4) veya 128 bitlik (IPv6) sayısal IP adresine sahiptir.

Bu adresler **ICANN** (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers) tarafından uluslararası düzeyde koordine edilir. ICANN'in görevi, internet adreslerinin düzenli dağıtımını sağlamaktır. Bu işlevi **IANA** (Internet Assigned Numbers Authority) aracılığıyla yürütür.

Türkiye'de bu görevi eskiden **ODTÜ (nic.tr)** yürütürken, günümüzde **TRABİS (TR Ağ Bilgi Sistemi)** üstlenmiştir. TRABİS, Türkiye'de alan adı tahsisini ve yönetimini resmî olarak düzenleyen sistemdir.

3. Alan Adı Sistemi ve DNS

Alan Adı Sistemi (DNS), her IP adresine karşılık gelen bir isim verir.

Örneğin "194.77.124.35" IP adresi, www.ornek.com alan adıyla eşleştirilir.

DNS, bir tür "telefon rehberi" gibi çalışır: Kullanıcı alan adını yazar, sistem IP adresine çevirir.

Bir IP adresine birden fazla alan adı yönlendirilebilir, ancak bir alan adı yalnızca tek bir IP adresine bağlanabilir.
Bu durum hukuken önemlidir çünkü erişim engelleme kararları alan adı ya da IP adresi düzeyinde alınır.

4. Alan Adının Hiyerarşik Yapısı

Alan adı sistemi **hiyerarşik** bir düzene sahiptir:

1. Üst Düzey Alan Adı (Top Level Domain – TLD):

Örnek: .com, .tr, .org, .edu, .gov

2. İkinci Düzey Alan Adı (Second Level Domain):

Örnek: istanbul.edu.tr, wipo.int

3. Alt Alan Adı (Subdomain):

Örnek: law.istanbul.edu.tr

ICANN 2011'den sonra **yeni jenerik TLD (gTLD)** programını başlatarak .istanbul, .shop, .secure, .taxi gibi özel alan adlarının da kullanılmasına izin vermiştir.

5. Alan Adı Türleri

Alan adları iki ana türü ayrırlar:

- **Ülke kodlu alan adları (ccTLD):**

Ülkeleri temsil eder.

Örnek: .tr (Türkiye), .de (Almanya), .eu (Avrupa Birliği).

- **Jenerik alan adları (gTLD):**

Belirli bir ülkeye bağlı olmayan genel alan adlarıdır.

Örnek: .com, .org, .edu, .gov.

Örnek çözümleme:

<http://www.law.istanbul.edu.tr>

- .tr → Ülke kodlu üst düzey alan adı
- .edu → jenerik üst düzey alan adı
- .istanbul → ikinci düzey alan adı
- .law → alt alan adı

6. Türkiye'de Alan Adı Rejimi

Türkiye'de alan adlarına ilişkin yasal temel, **5809 Sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu ve Alan Adları Yönetmeliği (2010)** ile düzenlenmiştir.

Alan adı tahsis koşulları:

- Sadece harf, rakam ve tire kullanılabilir.
- 2–63 karakter uzunluğunda olmalıdır.
- Başkasına tahsisli olmamalıdır.
- Tahsise kapalı listede yer almamalıdır.

Alan adları **belgeli** veya **belgesiz** olarak verilir:

- **Belgeli alan adları:** Meslek veya kurum niteliği ispatlanmalıdır (av.tr, .edu.tr, .gov.tr).

- **Belgesiz alan adları:** Herkes başvurabilir (.com.tr, .net.tr, .biz.tr).
Belgesiz alanlarda “ilk gelen alır” kuralı geçerlidir.

Alan adları 1 ila 5 yiliğine tahsis edilir ve yenilenebilir.

Ayrıca alan adlarının **satışı ve devri** mümkündür; devir TRABİS kayıt sistemi üzerinden yapılır.

7. Alan Adlarının Hukuki Önemi

Alan adları artık yalnızca teknik bir adres değil, **ticari ve marka değeri taşıyan** varlıklardır.

Bir alan adı hem tanıtım aracı hem de marka unsuru olabilir.

Bu nedenle aynı kelime veya ibareyi almak isteyen kişiler arasında bir yarış yaşanır.

Yönetmelik, belgesiz alan adlarında “ilk gelen alır” kuralını getirirken, **Sinai Mülkiyet Kanunu** madde 7/III markalar açısından istisnalar öngörmüştür. Bir marka hakkı ihlal edilerek alan adı alınrsa, bu durum hukuka aykırı sayılır.

Sonuç

Alan adı sistemi, internetin düzenli çalışması kadar ticari kimliğin korunması açısından da önemlidir.

Türkiye'de bu alan TRABİS ve Alan Adları Yönetmeliği ile yasal zemine oturmuştur.

Alan adları artık dijital dünyada birer kimlik, ekonomik değer ve marka unsuru olarak değerlendirilmekte; bu yüzden “ilk gelen alır” kuralı, her zaman adil bir sonuç vermeye bilir.

4. Ünite - Alan Adlarının Korunması ve Bazı Yargı Kararı Örnekleri

Giriş

Alan adları teknik olarak tektir ve IP adreslerinin benzersizliğiyle paraleldir. Ancak yalnızca adres işlevi görmezler; ticari ve tanıtım amacıyla da kullanılırlar. Bu nedenle alan adları marka, işletme adı veya eser adı gibi farklı hukuki pozisyonlarla çakışabilir.

Örnek olaylarda, bir tarafın marka hakkı bulunurken diğer tarafın sadece alan adını önce almış olması durumunda uyusuzluk doğar. Bu durumda “ilk gelen alır” kuralı her zaman adil sonuçlar vermeye bilir.

Alan Adlarının Verilmesinde Geçerli İlkeler ve Yasal Düzenlemeler

1. İlk Gelen İlk Alır Kuralı

- Alan Adları Yönetmeliği'nin 8. maddesine göre, belgesiz alan adlarında “ilk gelen ilk alır” kuralı geçerlidir.
- Bu kural, TRABİS'e başvuru zamanı esas alınarak uygulanır.
- Ancak bu kuralın mutlak olmadığı, tarafların sahip oldukları hukuki pozisyonların (örneğin marka, işletme adı) da dikkate alınması gerektiği vurgulanmaktadır.
- Yönetmelik hükümleriyle kanun hükümleri çatışlığında, **kanun (örneğin Sinai Mülkiyet Kanunu)** önceliklidir.

2. Sinai Mülkiyet Kanunu ve Markaların Korunması

Sinai Mülkiyet Kanunu'nun 7. maddesine göre:

- Marka sahibinin markasıyla aynı veya benzer işaretin **alan adı olarak** ticari etki yaratacak biçimde kullanılmasını engelme hakkı vardır.
- Bu yasağın uygulanabilmesi için:
  1. Korunan bir markanın bulunması,
  2. Aynı veya benzer bir işaretin kullanılması,
  3. Kullanımın alan adı biçiminde olması,

4. Ticari etki yaratması,
5. Kullanıcının hak veya meşru bağlantısının bulunmaması gereklidir.

Kullanıcının markayla bağlantısı varsa, durum farklı değerlendirilebilir. Ayrıca web sitesinin içeriği ve ticari faaliyetlerin niteliği de önem taşır.

3. Mahkeme Kararlarından Uyarlama Olaylar

- Park Tasarım Olayı:** İki taraf benzer ibareleri (örneğin “parktasarım”) kullanmaktadır.
  - Eğer biri tescilli markaya veya ticaret unvanına sahipse, diğerinin bu ibareyi alan adı olarak kullanamaz.
  - Her iki tarafın da hukuki pozisyonu varsa, “ilk gelen”的 korunması olağandır; ancak kötü niyetli kullanım (karışıklık yaratma vb.) varsa istisna yapılabilir.
- Aras Kargo Olayı:** “ankaraarasnakliyat.com” alan adı, “Aras Kargo” markasıyla karıştırılacak düzeyde bulunmuş ve haksız rekabet ile marka hakkı ihlali sayılmıştır.
  - Mahkeme, markanın ayırt edici unsurunun izinsiz kullanımını tespit ederek alan adının men edilmesine karar vermiştir.
- Meşhur Markalar:** Tanınmış markalar, tescil edilmeyenleri sınıflarda dahi korunabilir.
  - Ancak, örneğin bir kişinin kendi adını kişisel bir web sitesinde kullanması, markanın itibarından yararlanma amacı taşıımıyorsa hukuka aykırı sayılmaz.

Alan Adının Hukuki Niteliği

Alan adının hukuki niteliği, nasıl korunacağı ve kimlere karşı ileri sürülebileceği bakımından önemlidir.

- Alan adının TRABİS ile kayıt ettirilmesi bir **sözleşme ilişkisi** doğurur; bu, kaydettirenin TRABİS'e karşı **alacak hakkı** oluşturur.
- Alan adının kullanım yoluyla zamanla **marka haline gelmesi** mümkündür.
- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, alan adlarını **mülkiyet hakkı** kapsamında değerlendirmiştir.
- Ancak alan adları **eşya** (taşınır mal) olarak kabul edilmez; bu nedenle “iyi niyetle hak kazanma” kuralları doğrudan uygulanmaz.
- Alan adı üzerindeki hak, daha çok sözleşmeye dayalı ve gayri maddi nitelikte bir haktır.

Sonuç

- Alan adlarının tahsisinde “ilk gelen ilk alır” kuralı temel prensip olmakla birlikte, marka ve diğer hukuki pozisyonlar karşısında her zaman üstün değildir.
- Sinai Mülkiyet Kanunu markalar açısından özel koruma sağlar.
- Uyuşmazlıklar, tarafların hukuki pozisyonları, iyi niyetleri ve kullanımın ticari etkisi dikkate alınarak çözülmelidir.
- Alan adlarının hukuki niteliği, hem mülkiyet hakkı hem de sözleşmesel haklar bağlamında değerlendirilmektedir.

5. Ünite - Bilişim Hukuku Penceresinden Fikri Mülkiyet Hukukuna Dair Temel Çerçeve

Giriş

Fikri mülkiyet hukuku, yaratıcı faaliyetlerin (eser, buluş, tasarım vb.) korunmasını sağlar.

Bilişim hukuku ile bu alan yoğun biçimde kesişmektedir. Özellikle bilgisayar programları, dijital içerikler ve internet yoluyla yapılan paylaşımlar, fikri mülkiyet haklarının ihlaline sıkça konu olmaktadır.

Fikri mülkiyet hukukunun temelini iki yasa oluşturur:

- Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK)**

- **Sınai Mülkiyet Kanunu (SMK)**

Bu iki kanun, bilişim hukukundaki hak ihlallerinin hukuki değerlendirilmesinde temel referanstır.

1. Fikri Mülkiyet Hukuku

1.1. Çok Yönlü Bir Alan

Fikri mülkiyet hukuku, insan yaratıcılığının ürünü olan maddi veya dijital her türlü fikri üretimi kapsar. İki ana alt dalı vardır:

- **Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku (Telif hakları)**
- **Sınai Mülkiyet Hukuku (Patent, tasarım, marka, faydalı model, coğrafi işaret vb.)**

Bu alanlara artık **alan adları, veri tabanları ve dijital tasarımlar** gibi yeni unsurlar da eklenmiştir.

1.2. Sınai Mülkiyet Hukuku

Sınai mülkiyet hukuku, teknik nitelikli yaratıcılık ürünlerini korur.

Kapsamına giren hak türleri:

- **Patentler (buluşlar)**
- **Faydalı modeller**
- **Tasarım hakları**
- **Markalar**
- **Coğrafi işaretler**
- **Geleneksel ürün adları**

Bilişim hukuku açısından özellikle **bilgisayar programlarının patentlenmesi, tasarımın dijital ortamda korunması ve markaların internet üzerindeki kullanımı** önem taşır.

1.3. Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku

Bu hukuk dalı, eser sahibini ve eser üzerindeki haklarını korur.

Eser sahibi genellikle **gerçek kişidir**.

FSEK ayrıca bağlantılı hak sahiplerini (örneğin sanatçılar, film yapımcıları, yayıncılar) da korur. Eser dışında da (örneğin fotoğraflar, mektuplar, veri tabanları) bazı produktlere özel koruma sağlanır.

2. Eser Kavramı ve Korunma Koşulları

Bir fikri ürünün FSEK kapsamında **eser** sayılabilmesi için:

1. Fikri bir yaratı olması,
2. Bir biçim altında ifade edilmesi,
3. Yaratıcısının kişisel özelliklerini yansıtması (hususiyet),
4. FSEK'te belirtilen dört kategoriden birine girmesi gereklidir:
  - İlim ve edebiyat eserleri,
  - Müzik eserleri,
  - Güzel sanat eserleri,
  - Sinema eserleri.

Bilgisayar programları açıkça **ilim ve edebiyat eserleri** kapsamında korunmaktadır.

3. Eser Sahibi

FSEK'e göre **eser sahibi**, eseri meydana getiren kişidir.

- Sinema eserlerinde yönetmen, senaryo yazarı, diyalog yazarı ve özgün müzik bestecisi birlikte eser sahibidir.
- Birden fazla kişi birlikte eser oluşturmuşsa, **paylı eser sahipliği** veya **elbirliği eser sahipliği** söz konusudur.
- İş ilişkisi içinde üretilen eserlerde, mali hakların kullanımı genellikle **işverene** aittir.

Dijital Eserler ve NFT

Dijital ortamda yaratılan ürünler de eser sayılır. Ancak bunların benzersizliğini kanıtlamak için **NFT (Non-Fungible Token)** sistemleri geliştirilmiştir. NFT'ler dijital varlıklara özgünlük ve teklik kazandıran teknolojilerdir.

4. Hak Kavramı ve Türleri

Hukukta haklar **mutlak** ve **nispi** haklar olarak ikiye ayrılır:

- **Nispi haklar**, sadece belirli kişilere karşı ileri sürülebilir (ör. sözleşmeden doğan alacak).
- **Mutlak haklar**, herkese karşı ileri sürülebilir (ör. mülkiyet, fikri haklar).

Fikri haklar (eser, patent, marka hakları vb.) **mutlak haklar** niteliğindedir.

Ancak süreli dirler — örneğin, eser sahibinin ölümünden sonra 70 yıl korunurlar.

5. Eser Sahibinin Hakları

5.1. Mali Haklar

Eser sahibine ekonomik yarar sağlar. Başlıca haklar:

- **Çoğaltma hakkı**: Eserin kopyalanması.
- **Yayma hakkı**: Satışa sunma, kiralama, dağıtma.
- **İşleme hakkı**: Eseri farklı biçimlerde kullanma (örneğin romanı filme uyarlamak).
- **Umuma iletim hakkı**: Eseri internette yayınlama veya erişime açma.

5.2. Manevi Haklar

Eserle olan manevi bağın korunmasını sağlar:

- **Umuma arz yetkisi**: Eserin ne zaman ve nasıl açıklanacağına karar verme,
- **Adın belirtilmesi hakkı**: Eser sahibinin isminin anılması,
- **Eserin bütünlüğünü koruma hakkı**: Eserin izinsiz değiştirilmesini önlemeye.

6. Sınai Mülkiyet Hukuku ve Bilişim Hukuku İlişkisi

SMK; **marka, patent, tasarım, faydalı model, coğrafi işaret ve geleneksel ürün adlarını** korur.

Bu hakların bilişim hukuku açısından önemli yönleri:

- **Patentler**: Bilgisayar programları veya yapay zekâ buluşlarının korunması,
- **Tasarım hakları**: Dijital ortamda üretilen görsel tasarımlar,
- **Markalar**: E-ticaret ve alan adları üzerinden marka ihlalleri.

Patent hakkı sahibinin, izinsiz üretim, satış veya ithalat gibi eylemleri engelleme hakkı vardır.

7. Bilişim Hukukunda Fikri Hak İhlalleri – Örnekler

- Bir öğrencinin yazdığı makalenin başka biri tarafından internet blogunda kendi eseri gibi paylaşılması:
→ **Eser sahibinin manevi ve mali haklarının ihlali.**
  - Bir ressamın tablosunun izinsiz biçimde reklamda kullanılması:
→ **Çoğaltma ve umuma iletim hakkı ihlali.**
-

Sonuç

- Fikri mülkiyet hukuku, eser ve buluş gibi yaratıcı ürünleri korur.
- Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK) ile Sınai Mülkiyet Kanunu (SMK), bu korumanın temel dayanaklarıdır.
- Bilişim hukuku bu hakların dijital alanda uygulanışıyla ilgilenir.
- Eserlerin dijitalleşmesiyle birlikte yeni koruma araçları (örneğin NFT) ortaya çıkmıştır.
- Fikri haklar, özellikle dijital çağda yaratıcı faaliyetlerin güvence altına alınması için temel öneme sahiptir.

6. Ünite - Bilgisayar Programlarının Korunmasına Dair Temel Çerçeve

Giriş

Bilgisayar programları modern yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir.

Bu nedenle programların hukuki olarak korunması büyük önem taşır.

Başlangıçta koruma için **patent hukuku** öne çıksa da, teknik zorluklar nedeniyle **Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK)** kapsamında koruma daha uygun görülmüştür.

Günümüzde bilgisayar programları esas olarak **FSEK**, kısmen de **Sınai Mülkiyet Kanunu (SMK)** hükümlerine göre korunmaktadır.

---

1. FSEK Kapsamında Bilgisayar Programlarının Korunması

1.1. Temel Düzenlemeler

- Başlangıçta FSEK'te bilgisayar programlarına ilişkin özel hüküm yoktu.
- AB ile yapılan uyum süreci sonrası, **bilgisayar programları “ilim ve edebiyat eserleri” kategorisine** dahil edilmiştir.
- FSEK m. 1/B, (g) bendine göre bilgisayar programı:

“Bir bilgisayar sisteminin özel bir işlem veya görev yapmasını sağlayacak biçimde düzenlenmiş bilgisayar emir dizgesi ve buna ilişkin hazırlık çalışmaları.”
- Programın altında yer alan düşünceler, algoritmalar veya ilkeler **eser sayılmaz**.
- Ancak programın biçimsel ifadesi (örneğin kodun yazımı) koruma altındadır.

1.2. Bilgisayar Programlarının Eser Niteliği

Bir programın **eser** sayılabilmesi için:

1. Fikri bir yaratım olması,
2. Belirli bir biçimde ifade edilmesi,
3. Programcının kişisel özelliklerini yansıtması gereklidir.

Programların karmaşık yapısı genellikle bu koşulları sağlar.

Ancak çok basit, her programcının aynı şekilde yazabileceğini standart kodlar eser olarak korunmaz.

- Programın hangi programlama diliyle veya biçimde yazıldığı önemli değildir; kaynak kodu, nesne kodu veya grafiksel arayüz fark etmeksiz korunur.
- Programın **kişisel katkı** içermesi gereklidir; yalnızca teknik gerekliliklerin sonucu olan bölümler korunmaz.

- Programcının **hususiyeti**, özellikle algoritma geliştirme veya çözüm adımlarının seçiminde ortaya çıkar.

1.3. Programlama Aşamaları ve Koruma

Program yazılımı üç ana aşamada incelenir:

1. **Sorun analizi:** Hangi sorunun çözüleceğinin belirlenmesi.
→ Genellikle koruma kapsamına girmez.
2. **Tasarım ve algoritma oluşturma:** Mantıksal yapı, akış planı ve çözüm adımlarının belirlenmesi.
→ "Hazırlık tasarımı" olarak FSEK kapsamında korunabilir.
3. **Kodlama:** Kaynak kodun yazılması ve nesne koduna çevrilmesi.
→ Eserin somut biçimidir; koruma bu aşamada kesinleşir.

Programın herhangi bir aşaması, ileride bir programın oluşumuna yol açacak nitelikteyse **hazırlık tasarımını olarak** korunabilir.

2. Programcının Hakkı

FSEK'teki mali ve manevi haklar programcı için de geçerlidir.

Ancak bilgisayar programlarına özgü bazı özel hükümler bulunmaktadır.

2.1. Çoğaltma Hakkı

- Programın yüklenmesi, çalıştırılması, görüntülenmesi veya depolanması bile **çoğaltma sayılır**.
- Bu nedenle bu işlemler ancak eser sahibinin izniyle veya kanunda belirtilen istisnalarla yapılabilir.

Çoğaltma İstisnaları (FSEK m. 38)

- **Şahsen kullanım** için çoğaltma, normalde bütün eserler için mümkündür; ancak bilgisayar programları için **sınırlıdır**.
- Programı **yasal olarak edinen kişi**:
  - Programı çalıştırabilir, yükleyebilir, hataları düzeltbilir.
  - Bir adet **yedekleme kopyası** oluşturabilir.
- **Tersine mühendislik** yalnızca şu durumlarda serbesttir:
  - Başka bir programla **ara işlevsellik (interoperability)** sağlamak için,
  - Bu işlem sınırlı ölçüde yapılım koşuluyla.
- Kâr amacıyla veya eserin normal kullanımına zarar verecek şekilde çoğaltma yasaktır.

2.2. Yayma Hakkı

- Programın satışı, kiralanması, dağıtıması eser sahibine aittir.
- "**Yayma hakkının tükenmesi ilkesi**":
Bir program fiziksel biçimde (örneğin CD'de) satıldıktan sonra, alıcı bu kopyayı başkasına devredebilir.
Ancak dijital indirmelerde bu kural tartışmalıdır.
- AB Adalet Divanı (ABAD), internetten indirilen yazılımlar için "**dijital tükenme**" ilkesini sınırlı olarak kabul etmiştir.

3. SMK Kapsamında (Patent Hukuku Açısından) Koruma

3.1. Genel Çerçeve

- Patent hukuku, **teknik bir sorunu çözen buluşları** korur.
- Bilgisayar programları kural olarak "buluş" sayılmaz (SMK m. 82/2-c).
- Ancak program, **teknik bir sürecin parçasıysa** (örneğin bir makineyi yöneten yazılım), **patentlenebilir**.

3.2. Patentlenebilirlik Şartları

Bir bilgisayar programının patent alabilmesi için:

1. **Teknik nitelik** taşımıası,
2. **Yeni** olması,
3. **Buluş basamağını** aşması,
4. **Sanayiye uygulanabilir** olması gereklidir.

Örneğin:

- ABS fren sistemini yöneten bir yazılım,
- Dalgıç saatlerindeki güvenlik programı,
→ Teknik sorun çözdüğü için patentlenebilir.

3.3. Çalışanların Yaptığı Programlar

- **Hizmet buluşları:** İş ilişkisi sırasında, işverenin imkânlarıyla yapılan programlar.
→ Hak sahibi genellikle işverendir.
- **Serbest buluşlar:** Çalışanın bağımsız olarak geliştirdiği programlar.
→ Hak doğrudan çalışana aittir.

Sonuç

- Bilgisayar programları esas olarak **FSEK kapsamında “ilim ve edebiyat eserleri”** olarak korunur.
- Programın korunması için özgünlük, biçimlendirme ve kişisel katkı aranır.
- **Hazırlık tasarımları** da belirli ölçüde koruma kapsamındadır.
- Programcının mali hakları (çoğaltma, yayma, işleme) özel istisnalarla sınırlanmıştır.
- Şahsen kullanma istisnası sınırlı olup, tersine mühendislik sadece belirli amaçlarla serbesttir.
- SMK kapsamında programlar tek başına patentlenemez; ancak teknik bir çözümün parçası olarak patent koruması mümkündür.

7. Ünite - Internet Ortamında Link Verme ve Hukuki Rejimi

İnternette link vermenin hukuki sonuçlarını özellikle **FSEK (Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu)** ve **umuma iletim hakkı** açısından ele alıyor. Link vermek internette çok sıradan bir hareket olsa da, bazı durumlarda **fikri hak ihlali, kişilik hakkı ihlali** veya **haksız rekabet** doğurabiliyor.

2. Link Vermenin Önemi

- İnternetin temel işlevi linklerle çalışır.
- Arama motorları, sosyal medya, haber siteleri link olmadan işlemez.
- Bu yüzden link verme hukuken yasaklanamaz **amasınırları belirlenmelidir**.

3. Link Türleri

- **Basit (hyperlink):** Normal link.
- **Derin link:** Bir sitenin alt sayfasına direkt yönlendiren link.
- **Frame link:** Başka sitenin içeriğini kendi sitenin çerçevesinde gösterme.
- **Embedded (gömülü) link:** YouTube videosunu sayfaya gömmek gibi; içerik siteden ayrılmadan oynar.

Bu türler hukuken farklı sonuçlar doğurabilir.

4. Umuma İletim Hakkı (FSEK m.25)

Eseri internete koymak "umuma iletim"dir ve bu hakkın sahibi eserin sahibidir.
Dolayısıyla:

- Eser **hak sahibinin rızasıyla** internete konduysa → Link vermek **kural olarak suç değildir**.
- Eser **izinsiz yükleniyse** → Link vermek, eseri daha geniş kitleye ulaştırdığı için **hak ihlali olabilir**.

5. ABAD Kararlarının Önemi

AB Adalet Divanı kararları Türk hukukuna doğrudan uygulanmaz ama yorumlarda önemlidir.

a) Svensson Kararı

- Eser zaten herkese açıksa link vermek ihlal değildir.
- Çünkü "yeni bir kitle"ye iletim yoktur.

b) GS Media / Playboy Kararı

- Eser **izinsiz** internete koyulmuşsa:
  - **Ticari amaçlı link verenler** → Sorumlu tutulur (hukuka aykırılığı bilmesi varsayılar).
  - **Normal kullanıcılar** → Durumu bilmeyorsa sorumlu tutulmayabilir.

Bu karar, "link verenin niyeti ve özeni" kavramını ortaya koymuştur.

c) BestWater Kararı (Frame)

- Frame ile sunulan içerik hak sahibinin rızasıyla internetteyse → İhlal sayılmaz.

6. Türk Hukuku Açısından Sonuç

- 5651 sayılı kanuna göre link veren **kişikural olarak sorumlu değildir**.
- Ancak içerik **benimsenmiş görünüyorrsa** veya kullanıcıyı özellikle oraya yönlendiriyorsa **genel hükümlere göre sorumluluk** doğabilir.
- Ticari siteler daha fazla özen göstermek zorundadır.

Sonuç

- İnternette link verme genelde hukuka uygundur.
- Ama eserin izinsiz yüklenmiş olduğunu bilerek veya bilebilecek durumda olarak link vermek **hak ihlali** oluşturur.
- Olağan kullanıcı için esneklik vardır; ticari işletmeler için sıkılık.

8. Ünite - Bilişim Hukukunda Reklam Hukuku

1. Reklamın Dijitaldeki Yeni Dünyası

İnternette reklam artık sadece banner değil; sosyal medya, influencer içerikleri, hedefli reklamlar ve kişisel veri kullanımı temel meseleler. Bu ünite dijital reklamcılığın hukuki sınırlarını anlatıyor.

2. Temel İlkeler

Reklamların uyduğu genel kurallar dijitalde de geçerli:

- **Aldatıcı olamaz**.
- **Tüketiciyi yanlış yönlendiremez**.

- **Haksız rekabet yaratamaz.**
- **Gerçeğe aykırı bilgi içermeyez.**

Elektronik ortam, bu kuralları ortadan kaldırır.

3. Ticari Reklam Kavramı

Bir ürün veya hizmeti tanıtan her içerik “ticari reklam”dır.

İnternette bu:

- Banner,
- Google Ads,
- Influencer postu,
- YouTube video tanıtımı olabilir.

Hepsi **Reklam Kurulu** denetimine tabidir.

4. Influencer Reklamları

Bu alan ünitenin en önemli konularından biri:

- Influencer para veya ürün karşılığı tanıtım yapıyorsa **reklam olduğunu açıkça belirtmek zorunda**.
- “ #işbirliği, #reklam, #sponsorlu ” gibi ifadeler gereklidir.
- Gizli reklam açıkça **yasaktır**.
- Takipçileri yanıltmak **haksız ticari uygulama** sayılır.

5. Hedefli Reklam ve Veri Kullanımı

Kişisel veriye dayalı reklamcılık KVKK'ya tabidir:

- Kullanıcıdan **açık rıza** alınmadan kişisel veriye dayalı hedefleme yapılamaz.
- Çerezler, takip teknolojileri, profil çıkarma işlemleri hukuki sorumluluk doğurur.

6. Çocuklara Yönelik Reklamlar

Dijital ortamda çocuklara yönelik reklamlar çok daha sıkı kurallara tabidir:

- Kolay etkilenebilirlik nedeniyle **kısıtlama ve yasaklar** vardır.
- Şiddet, alkol, yüksek riskli ürün tanıtımı yapılamaz.

7. Karşılaştırmalı Reklam

İnternette marka karşılaştırması:

- **Doğru**,
- **Nesnel**,
- **Rakibi küçültmeyen**,
- **Yanıltmayan** şekilde yapılrsa hukuki kabul görür.
Aksi hâlde haksız rekabet oluşur.

8. Sorumluluk

Reklamdan kim sorumlu?

- Reklamı veren,
- Yayımlayan platform,

- Influencer

Hepsi belirli ölçüde sorumluluk taşıır. Özellikle ticari kazanç elde eden influencer'ı **yüksek sorumluluk** altındadır.

9. Ünite - Sosyal Medya ve Hukuki Çerçeve

---

1. Sosyal Medyanın Hukuki Önemi

Sosyal medya; içerik paylaşımı, haberleşme ve toplumsal etkileşim alanı olduğu için pek çok hukuk dalının kesişiminde durur.

Kişilik hakları, ifade özgürlüğü, fikri haklar, ticari iletişim, KVKK gibi alanlar bu ortamda sık sık çatışır.

2. Sosyal Medya Platformlarının Hukuki Statüsü

Platformlar "İçerik sağlayıcı" değil, **yer sağlayıcı** olarak değerlendirilir.

Bu nedenle:

- Kullanıcıların paylaştığı içerikten **kural olarak sorumlu değillerdir**.
- Ama kendilerine bildirilmiş hukuka aykırı içerikleri kaldırırmakla yükümlüdürler (5651).

3. Sosyal Medya Kullanıcılarının Sorumluluğu

Kullanıcı, yaptığı paylaşımından tamamen kendisi sorumludur:

- Hakaret,
- Kişilik hakkı ihlali,
- Telif hakkı ihlali,
- Özel hayatın ihlali gibi durumlarda hem **tazminat** hem **ceza** gündeme gelir.

Anonim hesap bile bu sorumluluğu ortadan kaldırılmaz; mahkeme IP veya platform bilgisiyle kullanıcıya ulaşabilir.

4. Kişilik Hakları ve Sosyal Medya

En çok sorun çıkan alan:

- Hakaret içeren içerikler,
- İtibar zedeleme,
- Özel fotoğraf veya bilgi paylaşmak,
- Asılsız iddialar

Bu durumlarda hem **TMK** hem **TCK** hem de **5651** devreye girer.

Hak ihlali durumunda içerik kaldırma ve erişim engeli kararı verilebilir.

5. Fikri Haklar (Telif)

- Başkasının fotoğrafını, videosunu, yazısını izinsiz paylaşmak telif ihlalidir.
- "Kaynak belirttim" sorumluluğu kaldırılmaz.
- Memeler, görseller, videolar bile FSEC kapsamında olabilir.

6. KVKK ve Veri Koruma

Sosyal medya hesaplarındaki bilgiler kişisel veridir.

- Veri işleme, paylaşma, takip etme gibi işlemler KVKK'ya tabidir.
- Platformlar kullanıcı verilerini işlerken açık rıza almak ve gerekli güvenliği sağlamak zorundadır.

7. Reklam ve Ticari İletişim

Influencer faaliyetleri burada da geçerli:

- Reklam olduğu belirtilmelidir.
- Gizli reklam yasaktır.

Ayrıca sahte takipçi satın almak, manipülatif tanıtım yapmak **haksız ticari uygulama** sayılabilir.

8. Sosyal Ağ Sağlayıcıları ve Yükümlülükler

Türkiye'de 2020 sonrası getirilen düzenlemeler:

- Temsilci bulundurma zorunluluğu
- Raporlama yükümlülükleri
- İçerik çıkartma taleplerine hızlı cevap verme
- Veri saklama yükümlülüğü

Büyük sosyal medya platformları için bu kurallar çok önemlidir.

10. Ünite - İnternet Ortamında Kişilik Hakkı ve Kişisel Verilerin Korunması

1. Kişilik Hakkı Nedir?

Kişilik hakkı, kişinin **bedeni, manevi, sosyal ve ekonomik değerlerini** koruyan **mutlak bir haktır**.

Herkese karşı ileri sürülebilir ve kişinin onurunu, adını, görüntüsünü, özel hayatını kapsar.

2. İnternette Kişilik Hakkı İhlalleri

Dijitalleşmeyle birlikte kişilik hakkı en çok **internet ortamında ihlal edilir**.

Tipik ihlal örnekleri:

- Bir kişinin **görüntüsünün, fotoğrafının izinsiz paylaşılması**
- **Özel hayat bilgilerinin yayımı**
- **Şeref ve haysiyeti zedeleyen** yalan haberler
- Hastalığı gibi **hassas bilgilerinin ifşası**
- Evin içine kamera yerleştirip yayın yapmak gibi ağır ihlaller

Bu ihlaller genelde **haksız fiil** niteliğindedir ve tazminat hakkı doğurabilir.

3. Hukuki Koruma Yolları

Kişilik hakkı ihlal edilen kişi:

- **İçeriğin kaldırılmasını** talep edebilir
- **Erişim engeli** isteyebilir
- **Manevi/maddi tazminat** talep edebilir
- TMK ve İnternet Kanunu'ndaki korumalardan yararlanabilir

İnternet Kanunu m. 9:

Kişilik hakları ihlal edilen kişinin, ismiyle ilişkilendirilen sonuçların arama motorlarından kaldırılmasını istemesine imkân tanır. (Bu doğrudan “unutulma hakkı” değil, daha genel bir tedbirdir.)

4. Kişisel Veri Nedir?

Kişiyi tanımlayan ya da tanımlanabilir kılan her türlü bilgidir.
Örnek: isim, e-posta, adres, alışveriş geçmişi, IP adresi, sağlık bilgisi...

5. Özel Nitelikli (Hassas) Kişisel Veriler

KVKK'ya göre daha sıkı korunan veriler:

- İrk, din, mezhep
- Sağlık bilgisi
- Cinsel hayat
- Ceza mahkûmiyeti
- Biyometrik/genetik veriler

Bunlar **açık rıza olmadan işlenemez** (bazı istisnalar hariç).

6. Kişisel Verilerin İşlenmesi

Kişisel veri ancak şu hâllerde işlenebilir:

- Açık rıza
- Kanunda öngörülmesi
- Sözleşmenin kurulması için zorunluluk
- Veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğü
- Bir hakkın tesisi
- Meşru menfaat
(Bu genel çerçeve ünitede anlatılır.)

Büyük veri, yapay zeka, alışveriş platformları gibi sistemler bu konuda özel önem taşır.

7. Unutulma Hakkı

Google gibi arama motorlarında eski, güncellliğini yitirmiş, kişiye zarar veren içeriklerin **arama sonuçlarından kaldırılmasını isteme hakkı**dır.

Kapsamı:

- Eskimiş bilgiler
- Kamusal yararı kalmayan olaylar
- Kişiye gereksiz yere damgalayan içerikler

Türkiye'de bu hak Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay kararlarıyla kabul edilmiştir.

8. Bölümün Genel Sonucusu

İnternet ortamı, kişilik hakkı ve kişisel veriler açısından en riskli alanlardan biri.

Bu nedenle:

- Kişilik hakkının korunması
- Kişisel verilerin hukuka uygun işlenmesi
- Unutulma hakkı

güncel bilişim hukuku tartışmalarının merkezinde yer alır.

11. Ünite - Elektronik Ticaretin Temel Çerçeve ve Hukuki Rejimi

---

1. E-ticaret nedir?

E-ticaret; internet üzerinden yapılan **mal veya hizmet satışını**, bu satışa ilişkin **sözleşmeleri, sipariş, ödeme, teslim** gibi tüm süreçleri kapsayan hukuki ilişkidir.

Her çevrim içi işlem e-ticaret değildir, ama birçok dijital sözleşme bu çerçeveye girer.

---

2. E-ticaretin kapsamı ve örnekleri

Ünitede geniş bir kapsama işaret edilir:

- Ürün satışı
- Dijital ürün satışı
- Web sitesi kurulum ve hizmet sözleşmeleri
- Bulut bilişim sözleşmeleri
- Sosyal medya hizmet sözleşmeleri
- Reklam sözleşmeleri
- Cripto, NFT gibi yeni dijital varlık sözleşmeleri

Bazılısı sözleşme bile değildir (ör. çerez kabulü, veri işleme izinleri).

---

3. Hukuki temel düzenlemeler

E-ticaret alanında üç temel kaynak öne çıkar:

a) Türk Borçlar Kanunu (TBK)

Genel sözleşme kuralları uygulanır.

b) Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun (TKHK)

Bir taraf **tüketicisi** ise devreye girer.

Tüketiciliye teslim süreleri, cayma hakkı, bilgilendirme yükümlülükleri gibi korumalar sağlar.

Örneğin: Mal teslimi **30 günü geçemez**; geçerse tüketici doğrudan sözleşmeyi feshedebilir.

c) E-Ticaret Kanunu (6563)

Aracı hizmet sağlayıcılarının ve platformların sorumluluklarını belirler.

- Aracı hizmet sağlayıcı, kural olarak **satıcıların hukuka aykırı içeriğinden sorumlu değildir** (m. 9).

Bu kanun ayrıca "e-ticaret ortamı", "hizmet sağlayıcı", "pazar yeri" gibi temel kavramları tanımlar.

---

4. Öneri (teklif) sorunu: Ürün sergilemek teklif sayılır mı?

Ünitede tartışılan önemli konu:

Bir web sitesinde ürünün **fiyatıyla birlikte** sergilennmesi **bağlayıcı teklif** midir?

Bu konuda farklı görüşler vardır; uygulamada çoğu zaman bu bir "**teklif daveti**" sayılır.

---

5. Mesafeli sözleşmeler

Tüketicisiyle yapılan çevrim içi sözleşmelerdir.

Temel hak: **Cayma hakkı**

- 14 gün içinde hiçbir gerekçe göstermeden sözleşmeden dönülebilir.
- Satıcı, iade talebinden itibaren **14 gün içinde** tüm ödemeleri geri vermelidir.

6. Edimin imkânsızlaşması

Eğer sözleşme konusu sonradan **imkânsızlaşırsa**:

- Satıcı (ve varsa aracı platform), durumu **3 gün içinde** tüketiciye bildirmelidir.
- Tüm ödemeler **14 gün içinde iade edilmelidir**.
- “Stokta yok” gerekçesi **imkânsızlık değildir**.

7. Aracı hizmet sağlayıcılarının durumu

Pazar yerleri (Trendyol, Hepsiburada, Amazon vb.) kural olarak:

- Satıcıların eylemlerinden **sorumlu değildir**,
- Fakat ödeme alıysa ve teslim imkânsızlaştıysa **iade yükümlülüğü vardır**.

8. Sonuç

E-ticaret hukuki olarak çok geniş bir alan.

- Temel kavamları,
- Tüketiciler haklarını,
- E-ticaret Kanunu'nun araçları nasıl düzenlediğini,
- Mesafeli sözleşmelerdeki teslim ve cayma kurallarını net şekilde ortaya koymaktır.

12. Ünite - Bilişim Ceza Hukukuna Genel Bakış

1. Bilişim Ceza Hukuku nedir?

Ceza hukukunun, **bilgisayar, internet ve elektronik sistemler üzerinden işlenen suçlara** uygulanan bölümündür. Hem bilişim araçlarıyla işlenen suçları hem de bilişim sistemlerini hedef alan suçları kapsar.

2. Temel ayrim: Bilişim sisteme karşı suçlar ve bilişim yoluyla suçlar

Metinde iki ana kategori vurgulanır:

a) Bilişim sistemlerini hedef alan suçlar

- Sisteme izinsiz girme
- Sistemi engelme, bozma, verileri yok etme
- Verileri değiştirme
Bunlar doğrudan TCK'nın bilişim suçları bölümünde düzenlenir.

b) Bilişim yolu kullanılarak işlenen suçlar

- Dolandırıcılık (bankacılık işlemleri vs.)
  - Hakaret, tehdit
  - Özel hayatın gizliliğini ihlal
Burada bilişim sistemi **araç** olarak kullanılır.
-

3. TCK'daki bilişim suçlarının çerçevesi

Ünite, mevzuatı doğrudan ezberletmek yerine “yaklaşımı” anlatır:

- Türk Ceza Kanunu bilişim suçlarını ayrı bir bölümde düzenler.
  - Avrupa Siber Suçlar Sözleşmesiyle uyum esas alınır.
  - Suçların çoğu **tehlike suçu** niteliğindedir (zarar oluşması gerekmeyebilir).
-

4. Karşılaşılan temel sorunlar

Metin özellikle iki tartışmayı öne çıkarır:

a) Yeni suç tipleri ve hukuki boşluklar

Teknoloji hızlı değiştiği için kanun bazen geriden gelir.

b) Kanun yoluyla aşırı ceza bekłentisi

Her toplumsal olayda yeni suç yaratma eğiliminin yanlış olduğu, ceza hukukunun “son çare” olması gerektiği anlatılır.

---

5. Uygulama alanları ve örnek sorunlar

Ünite, “bilişim hukuku” ile karışan alanları sadeleştirir:

- Siber saldırılar
- İnternet bankacılığı dolandırıcıları
- Sosyal medya kaynaklı suçlar
- Veri sızdırma
- Dijital delillerin elde edilmesi

Delil toplama konusunun (özellikle mobil cihazlar ve mesajlaşma uygulamaları) ayrı bir uzmanlık gerektirdiği vurgulanır.

---

6. Sonuç

Bilişim ceza hukuku, klasik ceza hukukunun kavramlarını dijital dünyaya uyarlayan bir alandır.

- Bilişim sistemlerinin güvenliğini korumak,
- Dijital araçlarla işlenen suçlarla mücadele etmek,
- Bunu yaparken ceza hukukunun temel ilkelerine (kanunilik, ölçülülük) sadık kalmaktır.